

มหาธีร์เยือนไทยจุดเปลี่ยนไฟใต้ กับทฤษฎี 'แพ้พ่าย' เพื่อสันติสุข

24 ต.ค.61 ดร.มหาธีร์ โมฮัมหมัด นายกรัฐมนตรีมาเลเซีย พร้อมภริยา เดินทางเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการในฐานะแขกของรัฐบาล โดยมีพิธีต้อนรับและตรวจแถวกองเกียรติยศ ที่สนามหน้าตึกไทยคู่ฟ้า ทำเนียบรัฐบาล อย่างสมเกียรติ การเดินทางเยือนไทยของ ดร.มหาธีร์ ในครั้งนี้ นับเป็นครั้งแรก ตั้งแต่รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีรอบ 2 ภายหลังจากสร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ของการเมืองมาเลเซียด้วยการพาพรรคร่วมฝ่ายค้านพลิกชนะ พรรคร่วมรัฐบาลเป็นครั้งแรกในรอบ 61 ปี โดยผู้นำมาเลเซียได้หารือข้อราชการกับ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและคณะ ที่ตึกภักดีบดินทร์ ทำเนียบรัฐบาลด้วย

หนึ่งในหัวข้อหารือระหว่างผู้นำทั้งสองประเทศ คือ การเดินทางกระบวนกรพูดคุยเพื่อสันติสุข เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยที่ยืดเยื้อมาเกือบ 15 ปี และรัฐบาลมาเลเซียให้ความช่วยเหลือในฐานะ "ผู้อำนวยความสะดวก" กระบวนกรพูดคุยระหว่างรัฐบาลไทยกับกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐมาตั้งแต่ปี 2555 ฉะนั้นการเดินทางเยือนไทยของผู้นำมาเลเซียครั้งนี้จึงถือว่าน่าจับตาอย่างยิ่ง และน่าจะเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของสถานการณ์ไฟใต้ได้เลยทีเดียว

เพราะ ดร.มหาธีร์ เพิ่งตั้งผู้อำนวยความสะดวกกระบวนกรพูดคุยฯ คนใหม่ เป็นอดีตผู้บัญชาการตำรวจสันติบาล ขณะที่รัฐบาลไทยก็เปลี่ยนตัวหัวหน้าคณะพูดคุยฯ จาก พล.อ.อัศวิน ชาติภักดี ที่ปรึกษา

นายกรัฐมนตรี เป็น พล.อ.อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์ อดีตแม่ทัพภาคที่ 4 ใต้พูดคุยดับไฟใต้ น่าจะถูกเปลี่ยนโฉมหน้าไปพอสมควร รวมถึงองค์ประกอบของฝ่ายผู้เห็นต่างจากรัฐที่กลุ่ม "มารา ปาดานี" เคยมีบทบาทนำอยู่ด้วย

หลายฝ่ายคาดหวังว่ากลุ่มบีอาร์เอ็นจะเข้ามามีบทบาทเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังไม่มีความชัดเจนใดๆ จากตัวแทนขบวนการที่อ้างอุดมการณ์แบ่งแยกดินแดนกลุ่มนี้ และไม่มีท่าทีที่ชัดเจนจาก ดุนละแอะ แวมะนอ อดีตครูใหญ่ ปอเนาะญูอาด อยะหฺริง จ.ปัตตานี ซึ่งทางการไทยเชื่อว่าเป็นผู้นำขบวนการบีอาร์เอ็นคนปัจจุบันว่าจะเข้าร่วมใต้พูดคุยด้วยหรือไม่ มีเพียงข่าวจากฝ่ายความมั่นคงที่อ้างว่า ผู้อำนวยความสะดวกกระบวนกรพูดคุยคนใหม่ เชิญนายดุนละแอะ ซึ่งพำนักอยู่ในมาเลเซีย เข้าหารือถึงกระบวนกรพูดคุยเพื่อสันติสุข แต่นายดุนละแอะไม่ได้เดินทางไป

แม้โฉมหน้าใต้พูดคุยจะเปลี่ยนแปลงอย่างแน่นอน แต่ก็ยังไม่มีความชัดเจนอะไรว่าข้อตกลงสันติภาพและบรรยากาศสันติสุขจะเกิดขึ้นในระยะเวลาอันใกล้ เหมือนกับผลการพูดคุยกับ "มารา ปาดานี" ที่ใช้เวลามาประมาณ 2 ปีเศษ แต่ก็ไม่สามารถบรรลุข้อตกลง 2 ฝ่ายในเรื่องการสร้าง "พื้นที่ปลอดภัย" นำร่องอำเภอแรกร่วมกันอย่างสมบูรณ์ หน้าซ้ำเส้นทางของการพูดคุยก็ลุ่มๆ ดอนๆ อย่างในช่วงเปลี่ยนผ่านการเมืองมาเลเซียที่มีการเลือกตั้งใหญ่ ใต้พูดคุยก็หยุดชะงักไปนานหลายเดือน

ที่ผ่านมาจึงมีความเห็นจากบางฝ่ายให้ “ภาคประชาสังคม” ที่เป็นตัวแทนจากคนในพื้นที่จริงๆ มีบทบาทเป็นผู้ขับเคลื่อนกระบวนการสันติภาพมากยิ่งขึ้น แต่รูปแบบและวิธีการที่จะทำให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมก็ยังไม่ชัดเจนนัก

ในมุมมองของผู้รับผิดชอบฝั่งรัฐ ทฤษฎีที่ขบคิดถึงกัน คือ winning hearts and minds คือเอาชนะจิตใจประชาชน บ้างก็อ้างถึงวาทกรรมในสงครามการต่อสู้ เช่น “มาลงยืนอยู่ข้างไหน ข้างนั้นคือผู้ชนะ” ผลก็คือเม็ดเงินงบประมาณและโครงการพัฒนามากมายถูกปล่อยทิ้งไปในพื้นที่ แต่รูปธรรมแห่งความสำเร็จก็ยังไม่ปรากฏอยู่หน้าข้ายังมีข้อครหาเรื่องความไม่โปร่งใสในการใช้จ่ายงบประมาณ บ้างก็หักหัวคิวกันหน้าด่านๆ จนกลายเป็นเงื่อนไขให้ชาวบ้านเมื่อหน้าคนของรัฐมากขึ้นไปอีก

ช่วงที่ผ่านมามีนักวิชาการด้านสันติวิธีคนหนึ่ง แม้จะสอนอยู่ไกลถึงมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เชียงราย จังหวัดเหนือสุดของประเทศ แต่เขาเสนอแนวคิดหนึ่งที่น่าสนใจ

นักวิชาการคนนี้ชื่อว่า **ดร.นิชานท์ ลิงพทุธางกูร** เขาบอกว่า ในวังวนของการหาทางออกจากความขัดแย้ง ส่วนใหญ่คนมักมองไปที่เรื่องของการเอาชนะ เช่น เอาชนะจิตใจประชาชนบ้าง หรือไม่มี **“win-win theory”** บ้าง ซึ่งไม่ได้ผิด และเป็นเรื่องที่ดี แต่บางทีก็ยิ่งเหมือนติดกับดักของการเอาแพ้เอาชนะกันอยู่

ความเป็นจริงในบางมิติที่หลายคนอาจไม่ได้มอง ก็คือความขัดแย้งและความรุนแรงได้นำมาสู่ความพ่ายแพ้ เป็นความพ่ายแพ้ของทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายรัฐที่ต้องสูญเสียงบประมาณ สูญเสียชีวิตของเจ้าหน้าที่, ฝ่ายขบวนการต่อสู้ที่ต้องสูญเสียกำลังคน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนหนุ่มสาว เป็นกำลังสำคัญของครอบครัวและของชุมชนที่อาศัยอยู่, ฝ่ายประชาชนเองก็สูญเสียโอกาสจากความรุนแรง โอกาสของการทำมาหากิน โอกาสทางการศึกษา และโอกาสของการพัฒนา บางคนต้องสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินเพราะถูกลูกหลงจากความรุนแรงก็มี

ดร.นิชานท์ ชี้ว่า เมื่อทุกฝ่ายล้วนพ่ายแพ้ ก็น่าจะใช้บทเรียนจากความพ่ายแพ้เป็นตัวขับเคลื่อนสันติภาพ ผ่านคนตัวเล็กๆ กลุ่มเล็กๆ ที่ล้วนได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งและความรุนแรงที่ยืดเยื้อยาวนานกว่า 1 ทศวรรษ จัดวงพูดคุยให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบแต่ละฝ่ายได้รับฟังกันได้แบ่งปันความรู้สึกร่วมและสูญเสียจากอีกฝ่าย

เช่น เจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ ไปร่วมงานศพของผู้ก่อเหตุรุนแรงที่ถูกวิสามัญฆาตกรรม แล้วจัดกระบวนการรับฟังความเห็นของอีกฝ่ายอย่างสงบและเข้าใจซึ่งกันและกัน ขณะที่ผู้ก่อเหตุรุนแรงในกลุ่มที่ถูกจับกุม ก็อาจมีกระบวนการไปเยี่ยมผู้ได้รับบาดเจ็บจากเหตุรุนแรงบ้าง ไปงานศพผู้ที่ต้องสังเวยชีวิตจากปัญหาความไม่สงบ หรือไปเยี่ยมครอบครัวของผู้สูญเสีย โดยจัดกระบวนการที่รัดกุม เน้นการสร้าง ความเข้าใจในลักษณะของการ **“เฉลี่ยทุกข์ เฉลี่ยสุข”**

วิธีการคล้ายๆ กันนี้เคยถูกใช้และประสบความสำเร็จมาแล้วที่ไอร์แลนด์เหนือ ทั้งอดีตตำรวจและอดีตผู้สนับสนุนขบวนการไออาร์เอก็เคยมาถ่ายทอดประสบการณ์บนเวทีของสถาบันพระปกเกล้า

เมื่อเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา กลุ่มประชาสังคมเล็กๆ ที่ใช้ชื่อว่า **“กลุ่มร่วมด้วยช่วยกันชายแดนใต้”** ได้จัดกิจกรรมพานักเรียนมุสลิมล้วนจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาแห่งหนึ่ง ไปเยี่ยมอาการบาดเจ็บและให้กำลังใจ วิศวกรรณ พลอดแก่นทอง หญิงสาวไทยพุทธที่ถูกระเบิดในสวนยางพาราจนขาขาดและตาข้างขวาบอดสนิท ที่ ต.ตาชี อ.ยะหา จ.ยะลา

เด็กๆ เกือบทุกคนไม่เคยเห็นความสูญเสียจากความรุนแรงในพื้นที่แบบใกล้ชีวิตขนาดนี้ อย่างมากก็เคยดูจากข่าวในทีวี จึงมีความรู้สึกเกินบรรยาย มีแต่กำลังใจเปี่ยมล้นที่มอบให้กับวิศวกรรณ ขณะที่สาวไทยพุทธก็ยึดสู้ แม้ต้องเสียขา เสียดวงตา โดยเฉพาะเมื่อได้รับรู้ถึงความเข้าใจจาก

เด็กๆ ต่างศาสนา ในบรรยากาศ **“เฉลี่ยทุกข์ เฉลี่ยสุข”** อย่างแท้จริง การสร้างเครือข่ายสันติภาพด้วยการถักทอความเข้าใจในระดับ

“บุคคล” และ **“ชุมชน”** ย่อมสร้างความแข็งแกร่งให้กับกระบวนการสันติภาพในระดับรัฐ แน่แน่นอนว่า winning hearts and minds รวมไปถึงงานพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างความกินดีอยู่ดีก็ยังคงต้องเดินต่อไป เพียงแต่กระบวนการระดับบุคคลและชุมชนไม่มีวันหยุด ไม่ต้องรอเลือกตั้งหรือการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง รวมทั้งไม่ต้องรอโต๊ะพูดคุยด้วย

วิธีคิดนี้สอดคล้องกับแนวทางที่ พล.อ.อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์ หัวหน้าคณะพูดคุยฯ คนใหม่ เสนอเรื่องการสื่อสารเชิงบวก และเปลี่ยน **“สนามรบ”** เป็น **“สนามความร่วมมือ”** ในลักษณะพหุวัฒนธรรม ยกเรื่องศาสนาไว้บนหิ้ง

เพราะจุดเปลี่ยนไฟใต้แท้ที่จริงแล้ว...อยู่ที่พลังของคนในพื้นที่เอง!

เรื่อง/ภาพ: ศูนย์ข่าวภาคใต้ สำนักข่าวอิศรา
www.isranews.org